

Täysistunto

Tiistai 14.5.2024 klo 14.00—15.35

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 15.35.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.35).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 8.5.2024 antanut hallituksen esitykset HE 45, 46/2024 vp.

2.2. Sidonnaisuudet, VN

Eduskunnalle on saapunut Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Satonen) VN 2/2024 vp.

2.3. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 22, 23/2024 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

Keskustelu

14.01 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, [Hälinää — Puhemies koputtaa] jossa ehdotetaan muutettavaksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan määräaikaisesta tukemisesta annettua lakia. Hallitusohjelman mukaan hallitus jatkaa arjen kustannuksia lisäämättömiä toimia liikenteen päästöjen vähentämiseksi, kuten käyttövoimamuutoksen helpottamista erityisesti raskaassa liikenteessä. Lakia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan EU:n valtiontukilainsäädännön muutoksia, ja lisäksi lakiin ehdotetaan palautettavaksi mahdollisuus henkilöautojen kaasu- ja etanolikonversioiden tukiin eduskunnan viime vuoden lopussa antaman lausuman mukaisesti.

Erilaisten vaihtoehtoisilla käyttövoimilla kulkevien ajoneuvojen hankintaa on tuettu vuodesta 2018 lähtien. Voimassa oleva laki vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan määräaikaisesta tukemisesta tuli voimaan tammikuussa 2022. EU:n valtiontukilainsäädäntö eli tarkemmin uusi vähämerkityksistä tukea koskeva asetus edellyttää muutoksia voimassa olevaan kansalliseen lakiin 1.7.2024 alkaen. Jatkossa kansallista kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen tukea voisi saada myös maanteiden tavarakuljetuksiin tarkoitettujen ajoneuvojen hankintaan. Siten jatkossa sähkö- ja vetykäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen lisäksi myös kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatukea voi hakea 31.12.2024 asti riippumatta siitä, missä käytössä ne ovat.

Lisäksi lakiin ehdotetaan palautettavaksi henkilöautojen muuntotukea koskeva sääntely. Esitys perustuu eduskunnan lausumaan, jonka mukaan hallitus tuo eduskunnalle esityksen, jolla lainsäädäntöön palautetaan mahdollisuus kaasu- ja etanolikonversioiden muuntotukiin. Muuntotukea haettaisiin Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta. Tukea voisi saada enintään 1 000 euroa henkilöauton muuntoon kaasukäyttöiseksi taikka 200 euroa etanolikäyttöiseksi. Esityksen mukaan muuntotukea voisi hakea 15.12.2024 asti.

Esityksellä ei ole valtion menoja lisäävää vaikutusta. Esitetyt muutokset voidaan tehdä aiempina vuosina tehtyjen määrärahopäätösten puitteissa. [Timo Heinonen: Järkevä esitys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.04 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen takana, kuten ministeri kertoi, ovat ilmastopoliittiset tavoitteet. Esityksen taustoista todetaan, että liikenteen päästöt vastaavat noin viidennestä Suomen kaikista kasvihuonepäästöistä, ja todetaan myös, että vuonna 22 noin 96 prosenttia kotimaan liikenteen päästöistä syntyi tieliikenteessä. Olisi tietysti varsin toivottavaa, että tässä olisi mainittu myös se tosiasia, että Suomen osuus koko maailman hiilidioksidipäästöistä on noin 0,1 prosenttia. On tosiasia, että vaikka lakkauttaisimme kaiken liikenteen täältä Suomesta, niin maapallon ilmasto ei sillä tavalla pelastu, vaan olennaista on, että saadaan suuret saastuttajamaat kuriin.

Arvoisa puhemies! Suomalaista autoilijaa ja kuljetusyrittäjää on turhaan moitittu ilmastopilaamisesta. Jos aiomme tässä maassa elää ja asua, niin tarvitsemme liikennettä. Tässä esityksessä vedotaan myös EU-lainsäädäntöön, ja, arvoisa puhemies, olen hiukan huolissani siitä, että hallitus näyttää EU-tavoitteissaan ripustautuvan yhä tiukemmin EU:n yhteiseen ilmastopoliittikkaan, kun kuitenkin me tiedämme sen, mitä EU:n ilmastopoliittikka on

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

meille suomalaisille merkinnyt. EU:ssa ei osata ottaa huomioon esimerkiksi pitkiä etäisyyksiä autoiluun liittyen tai sitä, että meillä on pitkät, kylmät talvet.

Tosiaan tässä esityksessä nyt ehdotetaan muutettavaksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan määräaikaisesta tukemisesta annettua lakia. Esityksellä kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatuen myöntämistä koskevia sääntöjä muutetaan poistamalla rajoitukset, jotka koskevat maanteiden tavarakuljetuksiin tarkoitettujen ajoneuvojen hankintatukea.

Arvoisa puhemies! Tämä muuntotukihan tosiaan oli käytössä aikavälillä 2018—2022, ja sitä haettiin yhteensä 7 625 kappaletta konversion tekemiseen. Suurin osa eli noin 90 prosenttia haettiin etanolikonversion tekemiseen ja noin 10 prosenttia eli 700 kappaletta kaasukonversion tekemiseen.

Tämä muuntotuki, arvoisa puhemies, on mielestäni kohtuullisen hyvä esimerkki järkevästä ilmastopolitiikasta. Liian usein ilmastotoimia tehdään perustelematta, mutta tällä esityksellä on hyvät perusteet. Tällä kannustetaan autoilijoita tekemään ilmastoystävällinen etanolikonversio ja tankkaamaan bioetanolia. Ei ole realismia se, että Suomessa, pitkien etäisyyksien maassa, tosiaan pärjättäisiin ilman liikennettä, mutta tosiasia on sekin, että vielä pitkään meillä polttomoottoriajoneuvoilla ajetaan. Täytyy todeta se, että polttoaineen maailmanmarkkinahinnat ovat edelleen olleet sellaiset, että autoilu täällä Suomessa on monelle edelleen liian kallista. Ei ole kovin pitkä aika, muutama kuukausi, kun itsekin tankasin yli kahden euron bensaa.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen lausuntopalautteessa etanoliautoilijat esittivät, että etanolikonversioiden osalta muuntotuen tasoa nostettaisiin 200:sta 500 euroon, koska asianmukaisesti tehty etanolikonversio maksaa noin 700—900 euroa ja muutostarkastuksen kustannukset ovat noin 100 euroa. [Puhemies koputtaa] Toivon, että hallitus harkitsisi vielä tätä etanoliautoilijoiden esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

14.07 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Ihmisten arjen kustannukset eivät nouse hallituksen ilmastotoimilla. Ideologisesta ilmastohysteriasta on siis palattu todellisuuspohjaiseen, realistiseen puhtaaseen siirtymään, ja se on kaikkien etu.

Puhemies! Laissa nostetaan kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen tuen yrityskoh- taista kokonaismäärää 300 000 euroon kolmen vuoden aikana. Tällaisella esityksellä edis- tetään liikenteen päästöjen vähentämistä ilman, että Ypäjän perukoilla asuvan mummon kauppamatka Corollalla kallistuu.

Puhemies! Kun nyt ajoneuvoista puhumme, en malta olla mainitsematta, että istuva hal- litus on historian autoilijamyönteisin hallitus. Ensimmäistä kertaa ikinä polttoaineveroa ei nosteta vaan lasketaan jopa yli 160 miljoonalla eurolla. Ammattidiesel otetaan vihdoon käyttöön vuonna 27. Tämän lisäksi ajoneuvoveroa alennetaan 50 miljoonalla eurolla. Tämä hyödyttää nimenomaan sitä Ypäjän-mökin Corollalla ajavaa mummoa, koska tämä veronalennus kohdennetaan vanhempaan autokantaan.

Puhemies! Esitys on oikein kannatettava. Nyt kun ministerikin on paikalla, kysyisin: haiseeko tänä kesänä ympäri Suomen uusi asfaltti? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja die- sel! — Dieselin tuoksukin tuntuu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

14.08 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan määräaikaisesta tukemisesta. Esityksessä ehdotetaan myös, että kaasukäyttöisen paketti- ja kuorma-auton hankintatukia koskevissa säännöksissä huomioitaisiin niin kutsuttu uudistettu de minimis -asetus. Kaasukäyttöisen paketti- ja kuorma-auton hankintatuen myöntämisen edellytyksiä koskevia säännöksiä muutettaisiin poistamalla rajoitukset hankintatuen myöntämiselle maanteiden tavarakuljetuksiin tarkoitetun ajoneuvon hankintaan. Kaasukäyttöisen paketti- ja kuorma-auton tuen yrityskohtaista kokonaismäärää nostettaisiin 300:lla 1 000 euroon vuodessa. Monet asiantuntijat pitävät tätä kannatettavana ehdotuksena. Kaasukuorma-autojen hankintatuen rajoitusten poistaminen on tärkeää, erityisesti riippumatta siitä, millaisiin kuljetuksiin autoa käytetään.

Kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintaan on voinut vuoden 2021 alusta saada hankintatukea, joka kattaa osan kaasukuorma-auton ja vastaavan kokoisen dieselkuorma-auton välisestä hintaerosta. Tuki laajeni sähkökäyttöisiin kuorma-autoihin ja pakettiautoihin vuoden 2022 alussa. Suuri osa kuljetusyrityksistä ei ole voinut hakea kaasukuorma-autojen hankintatukea enää 31.12.2023 jälkeen, sillä valtiontukisäädöksiin tulneiden muutosten takia tuki rajautuu vain sellaisiin kuorma-autoihin, joita ei käytetä tieliikenteen tavarakuljetuksiin. Tämä rajausta poistui uudistetusta de minimis -asetuksesta joulukuussa 2023.

Lisäksi lakiin ehdotetaan palautettavaksi henkilöautojen muuntotukea koskeva sääntely. Samalla lain nimikkeeseen ehdotetaan lisättäväksi viittaus ajoneuvojen vaihtoehtoisella käyttövoimalla muuntamisen tukeen.

Kotimaisen biokaasun käyttäminen raskaan liikenteen käyttövoimana on hyvä keino tavaraliikenteen päästöjen vähentämiseen. Eri asiantuntijatahot pitävät tärkeänä, että kaasukuorma-autojen hankintatuen kuljetustehtäväkohtaiset rajaukset voidaan esityksessä esitellyllä tavalla poistaa. Eri kuljetusbarometrien mukaan lähes joka viides vastaaja on investoimassa kaasukäyttöiseen kuorma-autoon. Biokaasulla on hyvät mahdollisuudet olla osaratkaisuna raskaan liikenteen päästöjen vähentäjänä. Biokaasun hyödyntäminen tarkoittaa myös kotimaista energiantuotantoa ja arvoketjua, jolla varmistetaan huoltovarmuutta ja vähennetään riippuvuutta tuontienergiasta. Biokaasun käyttäminen luo työtä Suomeen, mikä on myös tärkeää.

Arvoisa puhemies! Kaasukuorma-autojen hankintaan on tullut tukikauden katkeamisen takia keskeytys, joten on erittäin tärkeää saattaa uusi laki voimaan mahdollisimman pian. Tällä hetkellä voimassa olevien tukiehtojen takia kuljetusyritykset eivät voi tehdä kaasukuorma-autoa koskevaa tilausta ennen kuin tukea on haettu ja hakemukseen on saatu ehdollinen päätös. Näin ollen kuljetusyritykset eivät ole kevään aikana voineet aiempaan tapaan tehdä kaasukuorma-autoja koskevia tilauspäätöksiä, vaikka tiedossa onkin ollut, että kaasukuorma-autojen tuki jatkuu myöhemmin tänä vuonna, kun lakiin on tehty tarvittavat muutokset.

Käytännössä kaasukuorma-autojen kauppa on pysähtynyt täysin alkuvuoden aikana. Hankintatuen hakuaikaa on jatkettava vuoden 2027 loppuun. Kaasu-, sähkö- ja vetykäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatuen tukikausi on päättymässä jo vuoden 2024 lopussa, sillä esitetyssäkkin muodossa lain mukaan hakemukset tulee jättää viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä. Hankintatuet ovat lisänneet sähkö- ja kaasukäyttöisten kuorma-autojen ja sähköpakettiautojen kysyntää. Kaasukuorma-autojen rekisteröintien määrä on tuen vaikutuksesta kasvanut lähes sadan kuorma-auton vuosittaiseen määrään. Sähkökuorma-autojen rekisteröintimääräkin on alkanut kasvaa vuosina 2022 ja 2023.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

Hankintatukea koskeva laki on voimassa vuoden 2028 loppuun asti, jotta tukea voidaan kohdistaa hakemusten kohteena olevien tulevana vuosina rekisteröitävien autojen hankintaan. Hankintatukien hakuaika päättyy kuitenkin lain soveltamisalaa koskevan pykälän mukaisesti vuoden 2024 lopussa.

Kiitos ministeri Ranteelle esityksen tuomisesta. Tämä on erittäin merkittävä esitys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

14.13 Jorma Piisinen ps: Arvoisa puhemies! Lakiehdotuksen yleisenä tavoitteena on edistää vaihtoehtoisten käyttövoimien liikennekäyttöä ja siten edesauttaa liikenteen päästövähennysten saavuttamista.

Esityksen mukaan kaasukäyttöisen paketti- ja kuorma-auton hankintatukia koskevassa säännöksessä huomioitaisiin EU:n uudistettu vähämerkityksistä tukea koskeva niin kutsuttu de minimis -asetus. Tavoitteena on muun muassa mahdollistaa kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatuen myöntäminen ilman kansallisia rajoituksia, jolloin tukea voisi saada yrityksen toimialasta ja ajoneuvon käyttötarkoituksesta riippumatta 1.7.2024 jälkeen. Lisäksi esityksen tavoitteena on palauttaa lakiin mahdollisuus kaasui- ja etanolikonversioiden muuntotukiin myös henkilöautoille. Lausuntopalautteessa konversiolle esitettyä tukea pidettiin pienehkönä. Asian jatkokäsittelyssä olisikin syytä varmistaa, että tuki on riittävän kannustava.

Kaasukäyttöisen paketti- ja kuorma-auton hankintatuen myöntämisen edellytyksiä koskevia säännöksiä muutettaisiin poistamalla rajoitukset hankintatuen myönnölle maanteiden tavarakuljetuksiin tarkoitetun ajoneuvon hankintaan. Kaasukäyttöisen paketti- ja kuorma-auton tuen yrityskohtaista kokonaismäärää nostettaisiin 300 000 euroon kolmen vuoden aikana. Jos edellä mainittuja de minimis -tuen myöntämisen ehtojen uusia lievennyksiä ei huomioida kansallisessa sääntelyssä, kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatukea rajoitettaisiin kansallisesti tarpeettomasti.

Hallitusohjelman mukaan tällä esityksellä edistetään niin ikään kotimaisten vähäpäästöisten polttoaineiden kehittämistä, tuotantoa sekä lainsäädäntöä, mikä lisää vähäpäästöisten polttoaineiden käyttöä niin henkilöautoissa, pakettiautoissa kuin myös raskaassa liikenteessä. Vähäpäästöisten tuotteiden kehittymisen myötä kotimaisen biokaasun käyttö tulee lisääntymään erityisesti raskaassa liikenteessä, mutta henkilöautojen muuntotukien palautuksella olisi merkitystä myös yksityisliikenteen päästötavoitteiden saavuttamisessa, kun bensiinikäyttöisten autojen on mahdollista muuttua kaasui- tai etanolikäyttöisiksi.

Arvoisa puhemies! Etanolikonversiolaitteita myyvät useat eri tahot, ja etanoli- ja kaasukonversion muutostyöt voi teettää korjaamolla. Tämä mahdollistaisi vähäpäästöisempää autoilua myös niille henkilöautoilijoille, joille uuden auton hankkiminen ei ole mahdollista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on oikeansuuntainen ja tarpeellinen. Se lisää yritysten ja yksityisten henkilöiden mahdollisuuksia valita omaan käyttötarkoitukseen ja tarpeeseen sopiva vähäpäästöinen ajoneuvo. Esitys omalta osaltaan vähentää myös riippuvuuttamme perinteisten fossiilisten polttoaineiden käytöstä. Toivon hallituksen esitykselle tavoitteen mukaista nopeaa käsittelyä, ja kiitos ministerille erittäin hyvästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

14.17 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Rouva ministeri, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Kiitos tästä esityksestä alkuun ministeri Ranteelle. On hyvä, että meillä tuodaan näitä tämäntyyppisiä esityksiä eduskuntaan. Suomalaista politiikkaa aika usein vaivaa aina yhden totuuden nimeen puhuminen tai sen eteen toimiminen, ja ehkä meidän liikennettä aika vahvasti tällä hetkellä ohjaa pelkästään sähköistymisen uskoon nojaaminen, ja siinä mielessä näen tämän erittäin tervetulleena.

En ole ymmärtänyt lainkaan niitä puheenvuoroja, joissa polttomoottorit on käytännössä haluttu laittaa maailman tuhoajiksi, ja puheenvuoroja, joita olemme kuulleet polttomootto-reiden kokonaan kieltämiseksi. Näistähän itse asiassa nyten isot autovalmistajat ovat ottaneet myös askelia taaksepäin eli todenneet, että ei se ole se tie, millä kaikkia liikenteen asioita voidaan ratkaista. Oleellistahan ei ole se, onko autossa polttomoottori vai mikä järjestelmä, vaan oleellista on se, mitä se auto päästää, ja silloin esimerkiksi polttomoottorit voivat hyvin tulla kysymykseen tämäntyyppisillä muutoksilla, joita tässä nyt ollaan osaltaan tukemassa.

Pitää myös muistaa se, että sähkö ei raskaassa liikenteessä ihan lähitulevaisuudessa tule olemaan se ratkaisu ainakaan pidemmän matkan kuljetuksissa. Ehkä kaupunkipakettiautojakelussa ja tämäntyyppisessä voidaan päästä ratkaisuihin sähkön kautta, mutta muita ratkaisuja tullaan tarvitsemaan pitkien etäisyyksien raskaassa kuljetuksessa.

Tässä esityksessä vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivien ajoneuvojen hankinnan määräaikaisesta tukemisesta annettua lakia muutetaan. Tätä käyttöä laajennetaan, poistetaan tuo käyttörajoitus, ja tarkistetaan tämän de minimis -asetuksen perusteella. Tarkoituksena on siis mahdollistaa kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatuen myöntäminen EU:n valtiontukilainsäädännön muutosten mukaisena.

Nämä nyt esitetyt lakimuutokset mahdollistaisivat muun muassa siis kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatuen myöntämisen jatkossa myös maanteiden tavarakuljetuksiin tarkoitettujen ajoneuvojen hankintaan. Tämä esitys olisi voimassa tämän vuoden loppuun asti. Tukea voitaisiin hakea kaasu-, sähkö- ja vetykäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintaan 31.12.24 asti.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan se, minkä huomion haluan nostaa tässä esille ja myös valiokunnan arvioitavaksi ministerin kanssa, on tuo aikataulu, joka on varsin tiukka erityisesti vetykaluston näkökulmasta. Eli tämä esityshän oli meillä eduskunnan käsittelyssä jo viime vuoden loppupuolella, jolloin hankinta- ja muuntotukea laajennettiin vetykäyttöisiin paketti- ja kuorma-autoihin. On ehdottomasti niin, että vetyä ei tule unohtaa maamme liikenteen tulevaisuuden voimanlähteenä. Potentiaalia vedyllä on varsinkin hyötyajoneuvoissa ja vielä vahvemmin ehkä tulevaisuudessa raskaassa kalustossa, johon akkuihin perustuva sähköauto ei ole ainakaan tämän tiedon valossa realistinen ratkaisu. Vety tarjoaa puhdasta ja lähipäästötöntä liikkumista sekä nopean tankkauksen. Vaikka meidän tämän hetken vetytankkausinfra ei ole vielä kovin mittavaa eikä kattavaa, niin toivon, että tässäkin ollaan määrätietoisia ja huolehditaan osaltaan siitä, sillä meidän nykyinen huoltoasemaverkko on toimiva tässäkin. Osaltaan huoltoasemaverkon turvaaminen on myös huoltovarmuuskysymys mutta isossa osassa maata palveluverkkokysymyskin monien muidenkin palveluiden näkökulmasta, ja siinäkin mielessä tätä kysymystä kannattaa esillä pitää.

Oikeastaan isoin kysymys tässä tuessa kohdistuu nimenomaan vetykäyttöisiin paketti- ja kuorma-autoihin. Näitähän ei markkinoilla tällä hetkellä juurikaan ole, ensimmäiset autot on saatu sarjatuotantoon tämän vuoden aikana. Itse toivoisin, että harkittaisiin tämän tuen jatkamista tai päättymisen takarajan siirtämistä hieman pidemmälle tulevaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

Se antaisi nyt yrityksille vähän aikaikkunaa katsoa hankintoja, kun sarjatuotannosta saadaan myös vetykäyttöisiä autoja myyntiin, ja voitaisiin tehdä ehkä vähän pitkäjänteisemmin järkevämpiä ratkaisuja kuin silloin, kun katsotaan, että tuki päättyy tämän vuoden lopussa. Silloin vety käytännössä sulkeutuu pois ja silloin voidaan tehdä joku toinen ratkaisu, mikä ei ole ehkä kokonaisuuden kannalta niin hyvä. Kysyisin oikeastaan ministeri Ranteelta, onko tämän lain voimassaolon päättymistä tai takarajaa mahdollista arvioida vielä vaikka eduskuntakäsittelyssä. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

14.23 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että liikennevaliokunnan mietinnön pohjalta nyt sitten asia on tänne saliin edennyt ja hallitus palauttaa käyttövoimaversioiden tuen niin kaasuautoilun kuin etanoliautoilun osalta — ehdottomasti matalan kynnyksen toimi kestävämmän liikenteen puolesta. Ylimääräisten rajoitteiden poistaminen tukee erityisesti raskaan kaluston käyttövoimasiirtymää, kuten jo sähköautoilun osalta huomattiin, ja erityisesti teknologian käyttöönotto kannattaa kehityksen alkuvaiheessa.

No sitten tähän aikaikkunaan ja aikajänteeseen, mihin edustaja Heinonenkin hyvin otti kantaa: Kyllä siihen pidempää näkymää tarvitaan. Niin edellisessä hallituksessa kuin sykleittäin tehtiin hankintatukipäätöksiä ja käyttövoimakonversiopäätöksiä. Erityisesti teollisuus, kauppa ja raskas liikenne tarvitsevat sitä pidempää näkymää, ja sen takia toivoisi todellakin sitä.

No sitten tähän — edustaja Koponen ei ole salissa — liikenteen rahoitukseen: Varmaan JTS-keskustelussa siihen palataan vielä moneen kertaan. Tämähän tarkoittaa myös sitä, että siellä liikenteen verotuksen puolella tulee lisää täytettävää eli aukkoa. Tietysti yksittäisissä toimenpiteissä autoilun verotuksen osalta nyt hallitus on sitten tarttunut tähän asiaan. Mutta oikeastaan on se kysymys, missä vaiheessa tämä liikenteen verotusta pohtivan työryhmän työ on. Onko se edes käynnistynyt, kun tuo julkisen talouden suunnitelma on niin karseata luettavaa suomalaisen liikenteen ja liikenneverkon osalta? Meillä korjausvelka kasvaa viiteen miljardiin tällä kaudella. Alempaan tieverkkoon ei riitä rahaa ollenkaan, vaikka se bitumi tuoksuu. Nyt keskitytään vain asvaltointiin, ja kaikki muu suomalaisessa liikenneverkossa on jäämässä jalkoihin. Lähinnä on se kysymys, missä vaiheessa tämä liikenteen verotuksen työryhmän työ on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jäntti, olkaa hyvä.

14.25 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa puhemies! Liikenteellä on keskeinen merkitys Suomen kansallisten ilmastotavoitteiden ja Euroopan unionin päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa. Liikenteen päästöt vastaavat noin viidennestä Suomen kaikista kasvihuonekaasupäästöistä. Vuonna 2023 päivitetyn EU-lainsäädännön mukaan Suomen tulee vähentää kasvihuonekaasupäästöjään taakanjakosektorilla 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 2005. Erilaisten vaihtoehtoisilla käyttövoimilla kulkevien ajoneuvojen hankintaa on tuettu vuodesta 2018 lähtien. Voimassa oleva laki vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan määräaikaisesta tukemisesta tuli voimaan tammi-kuun alussa vuonna 22.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on sitouduttu jatkamaan arjen kustannuksia lisäämättä toimia liikenteen päästöjen vähentämiseksi, kuten kaasu- ja sähköautolatausver-

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

koston kehittämistä ja käyttövoimamuutoksen helpottamista erityisesti raskaassa liikenteessä. Hallitusohjelman mukaan edistetään kotimaisten vähäpäästöisten polttoaineiden kehittämistä, tuotantoa sekä lainsäädäntöä, joka lisää niiden käyttöä henkilöautoissa ja raskaassa liikenteessä.

Vähäpäästöisten polttoaineiden lisäksi on perusteltua tukea myös muita sellaisia kotimaisia innovaatioita, joilla voidaan tehokkaasti edistää hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamista. Eräs tällainen on bensiiniautojen konvertointi metanoli- tai kaasuautoiksi. Verrattuna vaikkapa sähköautojen hankintatukeen metanolikonvertointi on varsin tehokas. Lisäksi se on niin edullinen, että lähes jokaisella suomalaisella työssäkäyvällä olisi mahdollisuus siirtyä bensiiniautoilusta metanoliautoiluun ja osallistua näin hiilidioksidijalanjälkensä pienentämiseen.

Liikenne- ja viestintävirasto toteutti keväällä 2024 muuntotukea koskevan seurantatutkimuksen. Kyselyn tulosten mukaan noin puolet vastaajista ei olisi tehnyt konversiota lainkaan ja olisi jatkanut ajamista samalla autolla, mikäli muuntotukea ei olisi ollut. Lähes 70 prosenttia kyselyyn vastanneista kertoi muuntotuen rohkaisseensa tekemään konversion, jota ei olisi muutoin tehnyt tai teettänyt. Näin ollen kyselystä saadun palautteen pohjalta voidaan arvioida, että muuntotuki tarjosi huomattavalle osalle lopullisen sysäyksen konversion tekemiseen. Konversion motiivina toimi tuen lisäksi ympäristösytyt sekä polttoaineiden ja ajamisen kustannussäästöt.

Arvoisa puhemies! 2022 voimaan tulleen ajoneuvojen hankintatukilain mukaan muuntotukea voitiin myöntää 1 000 euroa henkilöauton muuntoon kaasukäyttöiseksi tai 200 euroa muuntoon etanolikäyttöiseksi. Ottaen huomioon tehtävien konversioiden määrä voitaisiin muuntotukea per auto osoittaa nykyistä enemmänkin, kuitenkin niin, että aiempien vuosien siirtomäärärahaa tai vuosittain valtion budjettiin osoitettavaa määrärahaa ei ylitettäisi. Vuosikustannus valtiolle saattaisi tälläkin mallilla liikkua noin yhden miljoonan euron suuruusluokassa, eli kovin suuresta summasta ei ole kyse.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Asian käsittelylle tässä vaiheessa varattu aika on nyt lähestymässä loppuaan, joten annan vastauspuheenvuoron ministeri Ranteelle. — Kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.29 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensin ihan muutama sana hallitusohjelmasta. Kuten olemme todenneet ja sinne kirjanneet, päästövähennykset tulee toteuttaa kilpailukykyä heikentämättä ja arjen kustannuksia nostamatta, ja tästä pidämme siis kiinni myöskin päästövähennysten osalta. Päästövähennykset tulee toteuttaa teknistaloudellisesti kestävästi, ja tuen tyyppiset ratkaisut ovat toki yksi pieni, mutta niin kuin tiedämme, meillä ei ole tälle jatkorahoitusta tulossa toistaiseksi eikä meidän taloustilanteemme näytä siltä, että sitä voitaisiin nyt antaa, mutta tukeminen tehdään mahdolliseksi.

Meillehän kaatui viime hallituskauden päätösten seurauksena päästökauppaa, ETS ykköstä, ETS kakkosta. Meille tuli edellisen hallituksen päätösten seurauksena myöskin ilmastotavoitteet, jotka ovat ylikireät ja eivät välttämättä vastaa sitä, mihin voisimme talouttamme tukien ja talouttamme vahvistaen päästä. Hallitus on linjannut ja sitoutunut siihen, että me pyrimme teknologianeutraalisuuteen, ja tämä esitys, joka tänään täällä on keskustelussa, on yksi näistä teknologianeutraaleista ratkaisuista.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

On tärkeää, että jokaisella suomalaisella on tulevaisuudessa riittävä ostovoima ja kyky hankkia vähäpäästöisempi auto, olet sitten ammattilainen tai ihan arjen liikkuja, ja myöskin mahdollisuus maksaa siitä liikkumisesta. Meidän on hyvin tärkeää pitää kiinni siitä, että päästövähennykset eivät kuormita yhteiskuntaa tai heikennä kilpailukykyämme.

Täällä nostettiin esiin myöskin Suomen osuus maailman päästöistä. Kyllä, se on erittäin pieni, ja kuten mekin edellisellä kaudella monta kertaa nostimme tämän esiin, se täytyy huomioida myöskin hallituksen toimilla. Tämä hallitus on autoilijan hallitus, kumipyörä-hallitus, ja veronlaskun lisäksi satsaamme siis todella paljon infraan tämän hallituskauden aikana.

Täällä kysyttiin liikenteen verotuksen ja rahoituksen kokonaisuudistuksesta. Tässä on tehty taustalla siis virkamiestyötä ja valmistelua sen eteen, että me saisimme tämän kevään aikana, ennen kesää, jo selkeät askelmerkit ensin virkamiesvalmistelussa ja sitten pidemmälle ensi vuoden aikana, ja siellä haetaan tietenkin ratkaisua, jossa meillä olisi tietty vakaa rahoitus korjausvelan pysäyttämiseksi, ei niin, että meillä on silloin tällöin kesällä hyvä tilanne tuolla teillä ja korjausvelan kasvu pysähtyy, vaan niin, että meillä on semmoinen jatkuva rahoitus.

Tästä voisi todeta vielä sen, että ensi kesän ja tämän vuoden investointien lisäksi tulemme siis korostamaan korjausvelan taittamisen tärkeyttä myös seuraavina kesinä. On tärkeää, että se on meillä jatkuvaa, ei niin, että vain tänä kesänä saamme sen pysäytettyä.

Ja vielä ihan lyhyesti totean, että meillä on hallituksessa toki koko ajan myöskin käynnissä vakavia keskusteluja siitä, miten me voisimme hyödyntää ne investointirahat parhaalla mahdollisella tavalla suomalaisten turvallisuuden lisäämiseen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.33.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 15.28.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.28 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Kun eilen kävin huoltoasemalla tankkaamassa, niin tein sen käytännössä sillä samalla asemalla, jolla suunnilleen kerran viikossa käyn, ja siksi pä tiedän aika täsmälleen, mihin suuntaan liikkuu esimerkiksi dieselin hinta, jota minun autooni tankataan. Ja voin sanoa, että se on reilusti halvempaa kuin mitä viime vuonna tähän aikaan. Eli silloin kun tätä samaa asiakohtaa käsiteltiin aikaisemmin täällä istunnossa ja oli vähän enemmän keskustelijoitakin, niin joku sanoi, että on historian auto-myönteisin hallitus — taisi olla edustaja Koponen — ja voin tähän todellakin yhtyä.

No, hallitusohjelmassa todetaan, että on sitouduttu jatkamaan arjen kustannuksia lisäämättömiä toimia liikenteen päästöjen vähentämiseksi, kuten käyttövoiman muutoksen helpottamista erityisesti raskaassa liikenteessä. Hallitusohjelman mukaan edistetään kotimaisten vähäpäästöisten polttoaineiden kehittämistä, tuotantoa sekä lainsäädäntöä, joka li-

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

sää niitten käyttöä henkilöautoissa ja raskaassa liikenteessä. No sen lisäksi, että tehdään tämmöisiä äsken kuvattuja hyviä toimenpiteitä, kuten tämäkin esitys on, jotka eivät siis lisää meidän arjen kustannuksia mutta parantavat ympäristön laatua, meidän tulee kaikissa kansainvälisissä yhteyksissä, missä itse kukin sitten vaikutamme, vaatia näitä samoja päästövähennyksiä näiltä kaikkein eniten saastuttavilta mailta. Suomen päästöt ovat tuskin edes 0,1:tä prosenttia maailman päästöistä. Eli vaikka täällä kaikki liikenne lopetettaisiin, niin koko maailma ei siitä paljon pelastuisi. Mutta se ei tarkoita, etteikö näitä toimia silti voisi tehdä, koska tästä omasta osaamisestamme, mikä tällä alalla koko ajan kehittyy tässä puhtaassa siirtymässä, voidaan saada jopa vientituloja, kun tämä tapa leviää muuallekin maailmaan.

Minä tästä esityksestä vielä nostan erikseen yhden kohdan, mikä oli mielestäni oikein hyvä, eli tämä eduskunnan lausuma 20/23. Tässä lausumassa eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen, jolla lainsäädäntöön palautetaan mahdollisuus kaasua- ja etanolikonversioiden muuntotukiin. Tämä etanoli erityisesti kiinnostaa. Jatkossa toivoisin, että tähän bioetanoliiin panostettaisiin nykyistä voimakkaasti enemmän. Se toisi minun laskelmieni mukaan työpaikkoja, etenkin maaseudulle, joka on kärsinyt tästä rakennemuutoksesta ja työpaikkojen vähentymisestä. Se olisi puhdas ja varma polttoaine, jossa on käytännössä rajattomat mahdollisuudet Suomessa. Se on myöskin huoltovarmuustekijä, kun ei oltaisi niin riippuvaisia muista maista, ja myöskin, kuten äsken sanoin, tulonlähde ulkomaankauppaa ajatellen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, Eestilä on poissa. Edustaja Kilpi, edustaja Kilpi on poissa. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

15.31 Sami Savio ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen myötä nostettaisiin siis kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatuen yritysکوhtaista kokonaismäärää sekä palautettaisiin voimaan henkilöautojen muuntotukia koskeva sääntely. Nämä ehdotukset ovat tosiaan varsin järkeviä ja kannatettavia. Ne edistävät kotimaisten biopolttoaineiden kysyntää liikenteessä ja vähentävät samalla liikenteen päästöjä. Ja kuten edustaja Eerola tässä edellä totesi, niin tämä on oikein hyvää jatkoa hallituksen autoilijamyönteiselle politiikalle. Etanoli- ja biokaasupohjaiset käyttövoimat muodostavat erittäin hyvän vaihtoehdon muun muassa sähköautoilulle, kun otetaan huomioon erityisesti auton hankintakustannus. Se on kaasua- ja etanoliautojen osalta selvästi sähköautoa matalampi. Etanoli- ja biokaasuautoiluun on varaa myös pienituloisemmilla kansalaisilla, eikä bensinikäyttöisen auton muuntaminen esimerkiksi kaasukäyttöiseksi ole teknisesti kovin vaikeaa.

Arvoisa puhemies! Kaasuautoilun lisääntyminen olisi monelta osin varsin hyvää kehitystä. Ja nostan tässä lopuksi lyhyesti esille vielä sen, että kaasuautojen ajoneuvoverotus on historiallisista syistä kireämpää kuin bensinikäyttöisillä autoilla. Tämä on perustunut aiemmin siihen, että fossiilinen maakaasu oli kaasuautoissa yleinen käyttövoima. Käytännössä normaalista kaasukäytöstä perheautosta joutuu maksamaan noin 200 euron vuosittaisen käyttövoimaveron. Nyt tilanne on muuttunut siten, että kotimainen uusiutuva biokaasu on selvästi halvempaa kuin maakaasu, ja tämän johdosta biokaasu on syrjäyttänyt tankkauspisteissä maakaasun lähes kokonaan, vaikka kyse on samasta polttoaineesta, ainostaan sen synty ja tuotantotapa eroavat toisistaan.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

On varsin mahdollista, että Gasum poistaa jatkossa maakaasun henkilöautojen kaasutankkausvalikoimasta, koska kysyntä on tosiaan tyrehtynyt lähes kokonaan, ja ainoastaan biokaasua olisi jäljellä näillä tankkauspisteillä. Tulevaisuudessa voisikin siten olla perusteltua, että liikenteen verotusta seuraavan kerran laajemmin uudistettaessa luovuttaisiin kaasuautojen käyttövoimaverosta tai ainakin alennettaisiin sitä asteittain. Tämä olisi perusteltua ympäristösyistä, ja samalla se alentaisi kaasuautoilun kustannuksia ja kohentaisi todennäköisesti myös kotimaisten biopolttoaineiden kysyntää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valmisteverotuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 45/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.33 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tosiaan esitetään, että etämyynissä täydennettäisiin verovelvollisuutta siten, että myös ostaja olisi tietyissä tilanteissa yhteisvastuullinen etämyyjän kanssa valmisteverosta. Esityksen mukaan tämä muutos kasvattaisi alkoholiveron tuottoa vuositasolla noin viisi miljoonaa euroa. Huomiota, arvoisa puhemies, kiinnittää se, että vielä hallitusohjelmassa tämän arvioitiin kasvattavan tuottoa 20 miljoonaa euroa. Eli 75 prosenttia arvioidusta tuotosta on jostain syystä hävinnyt. Esitetty muutos on sinällään myönteinen, koska ulkomailta tilatun alkoholin valmisteverojen maksamisessa on ollut epäselvyyttä. On oikein, että verot maksetaan asianmukaisesti myös alkoholijuomista.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin muistettava, että hallituksen alkoholipoliittinen linja on kokonaisuudessaan hyvin epäselvä ja, voisi sanoa, hämmäinen ja haitallinen. Tänään viimeksi luimme siitä uutisista. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa alkoholilain muutoksista on tullut esille, että asiantuntijat varsin yksimielisesti vastustavat hallituksen esitystä vahvempien alkoholijuomien tuomisesta ruokakauppoihin. Tuossa esityksessä, jota tosiaan valiokunnassa jo nyt käsitellään ja on käsitelty kohtuullisen pitkään, on monia ongelmia, ja isoimmat ongelmat liittyvät sen haitallisiin vaikutuksiin kansanterveyteen sekä erityisesti lapsiin ja nuoriin. Pienet lapset kärsivät aikuisten juomisesta. Alkoholipoliitikassa, arvoisa puhemies, on käynnissä suunnanmuutos kaikkiaankin todella huonon suuntaan.

Arvoisa puhemies! Kun tästä alkoholin etämyynistä puhutaan, niin hallituksella on suunnitelmia myös vapauttaa alkoholin kotiinkuljetusta täällä kotimaassa. Ja hallitus jo

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

laski oluen verotusta tilanteessa, jossa samaan aikaan on leikattu esimerkiksi vähävaraisilta lapsiperheiltä. Ikävintä tässä kaikessa on se, että hallitus ei ole teettänyt kokonaisarviota siitä, miten nämä kaikki erilaiset alkoholipoliittiset muutokset vaikuttavat maamme talouteen ja kansalaisiin. Ei pidä unohtaa niitä valtavia taloudellisia kustannuksia, rahan menetyksiä, joita alkoholi maassamme aiheuttaa esimerkiksi sairastumisten ja työpoissaolojen takia.

Arvoisa puhemies! Kaikki viittaa nyt siihen, että hallituksen kannattaisi kaikkiaankin vakavasti nyt pysähtyä ja pohtia tätä alkoholipolitiikkaansa ja keskittyä ennen kaikkea päihteiden käytön ja päihteiden haittojen vähentämiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein, että näitä verolakeja selkeytetään niin, että kun etämyynnillä tuodaan Suomeen esimerkiksi alkoholia, niin siinä se veronmaksuvelvollisuus on yksiselitteisen selkeästi kuvattu, niin kuin tämän lain pyrkimyksenä ymmärtäkseni on.

Mitä tulee näihin alkoholin aiheuttamiin vaikeuksiin tässä maassa, esimerkiksi perheissä, niin tietenkään tämäkään laki ei sitä tilannetta pelasta ollenkaan, vaan kyllähän se edustaja Aittakummun mainitsema asia on totta, että on yhä enemmän alkoholiongelmia perheissä ja yleensä kaikilla ihmisillä. Niille ihmisille, keille se ongelmaksi muodostuu, kyllähän siinä oma harkinta on se tärkein asia, ei sitä voida ulkoisella lailla pakottaa eikä säätää. Vaikka alkoholin kulutusmäärä nyt on pysynyt kohtuullisen järkevissä rajoissa, meillä valitettavasti sen tilalle ovat ikävä kyllä monessa yhteydessä tulleet huumeet, ja se on vielä vakavampi juttu. Olen muutamaa poliisia jututtaessani saanut kuulla, että kyllä tilanne huumeasioissa tuolla kentällä on todella huolestuttava.

Tämä laki on tervetullut ja selkeyttää tilannetta olennaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.37 Juho Eerola ps: Arvoisa puhemies! Alkon hallintoneuvoston puheenjohtajana ehkä muutama sana tähän liittyen. En ollenkaan kiistä alkoholin aiheuttamia terveyshaittoja ja niitä yhteiskunnallisia kustannuksia, mitä tulee. Mutta on hyvä huomata kuitenkin, että jos pitkällä aikajänteellä asiaa tarkastellaan ja katsotaan, niin alkoholin käyttö Suomessa on laskenut vuosikymmenten saatossa, ja oikeastaan ainoa ryhmä, missä se ei laske ja missä se on jopa noussut, ovat ikäihmiset ja eläkeläiset. Eli nykyiset eläkeläiset ottavat enemmän kuin aikaisemmat eläkeläiset aikaisempina vuosina. Nuorison juominen ja meidän ikäisten kansanedustajien ryyppääminen on vähentynyt menneistä vuosikymmenistä, ja se on hyvä kehitys.

Tässä esityksessähän ehdotetaan tähän valmisteverotuslakiin menettelysäännöksen täsmennyksiä ja sitten eräitä lähinnä teknisen tyyppisiä muutoksia. Lisäksi ehdotetaan täydennettäväksi tätä verovelvollisuutta etämyynnissä koskevaa säännöstä. Elikkä siis verovelvollisuus valmisteverojen suorittamisesta olisi edelleen ensisijaisesti tällä etämyyjällä, mutta sitten tuotteiden ostaja olisi valmisteverotusdirektiivin puitteissa myyjän lisäksi myöskin vastuussa verosta tietyissä etämyynnin tilanteissa, joissa myyjä ei ole noudattanut velvollisuuksiaan ilmoittaa Verohallinnolle näistä tuotteista ennen kuin ne Suomeen

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

lähetetään. Eli toisin sanoen tämän esityksen etämyyntiä koskevan osion tavoitteena on tehostaa valmisteverojen maksamista tänne kotimaahan eli Suomeen.

No, edustaja Aittakumpu hyvin fiksusti tuossa äsken totesikin, että hallitusohjelmassa oli laskettu, että 20 miljoonaa saattaisi tulla. No, nyt se on tarkentunut 5 miljoonaan, niin että ei enää ihan niin suurta summaa odoteta saatavaksi, mutta jotain pientä — pienistä puoroista suuretkin summat koostuvat.

Mutta korostettakoon vielä sitten lopuksi sitä, että tähän valmisteverotuslakiin ei ole toistaiseksi sisällytetty sitä direktiivin mahdollistamaa säännöstä siitä, että ostajasta tulisi verovelvollinen, jos myyjä ei ole noudattanut velvollisuutta rekisteröityä ja antaa siitä vakuus. Eli jatkossa siis myyjä ja ostaja ovat yhteisvastuullisia tästä verosta, mutta ensisijaisesti edelleenkin se vastuu tulee olemaan myyjällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

14.40 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Kun toimimme yhteismarkkinassa EU:ssa, niin on pelkästään järkevää, että alkoholituotteissa, niin kuin kaikissa muissakin elintarviketuotteissa, kilpaillaan yhteismarkkinassa samoilla säännöillä ja samoilla verotuskäytänteillä.

Mitä tulee sitten alkoholin haittoihin, ne ovat tietysti kiistattomia, mutta alkoholinkäyttöä kai Suomessa sata vuotta sitten koetettiin tämänkin talon toimesta kieltää kokonaan, ja mikään menestystarina se ei ollut. Elikkä on todennäköistä, että alkoholia muodossa tai toisessa Suomessa tullaan tulevaisuudessa käyttämään, ja sen takia on tärkeää, että se johdosääntö olisi alkoholipolitiikassa aina se, että aikuisia ihmisiä pyrittäisiin holhoamaan mahdollisimman vähän mutta alaikäisiä mahdollisimman paljon tässä alkoholihaittojen ehkäisemisessä. Vertaisin sitä niin, että meillä Suomessa on tällä hetkellä progressiivinen verotus ja suhteellinen holhoaminen. Minun unelmamaailmassani nämä maailmat menisivät toisella tavoin: Meillä olisi progressiivisempaa holhoamista. Elikkä niitä ihmisiä, joille alkoholi aiheuttaa isoja haittoja, holhottaisiin enemmän. Ja vastaavasti verotus olisi sitten suhteellisempaa. Mutta se on tietysti ainoastaan oma haavemaailmani.

Mitä tulee tähän itse esitykseen, niin pidän sitä varsin järkevänä ja oikeansuuntaisena, ja tulemme sitä verojaoksessa aikanaan sitten käsittelemään vaadittavalla vakavuudella. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.42 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heikkisen innovatiiviseen puheenvuoroon koskien holhoamista, sitä, miten ihmistä pitää valvoa, käyttääkö hän alkoholia oikein tai väärin: Ehkä se on se isomman riesan tie — tarkoitan yksilön oikeuksiin kajoamista, olkoon se sitten vaikka hieman väärä alkoholinkäyttö. Se voi olla turhan vaikeaa.

Mutta alkoholipolitiikka on ongelmallinen. Se on kuin se harakka tervatulla katolla, elikkä jos ei pyrstö ole kiinni, niin nokka kuitenkin. Se tarkoittaa sitä, niin kuin Alkon hallintoneuvoston puheenjohtaja, edustaja Eerola äsken aivan ansiokkaasti kuvasi tilannetta, että kyllähän meillä omaa tarjontaa Suomessa pitää olla: Alkoja pitää olla ja kaupasta saada tiettyjä tuotteita. Sen hintatason ylläpitäminen ja hakeminen, että se ei ryöpsähdä valtavaksi tuonniksi, on tässä se tiukka juttu.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

Ja sitten tietysti edelleen korostan sitä, että kodeissa lapsille ja lastenlapsille opetetaan oikeaa käytöstapaa koskien alkoholinkäyttöä ja vaikka tupakointia, sitä, että ne ovat terveystoimen riski sinällään. Ja terveet elämäntavat varmaan ovat, niin kuin on monesta suusta to-dettu, myös meille kansanedustajille se paras vaihtoehto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

14.43 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Hyviä puheenvuoroja, ja itse lakiesitys on oi-keansuuntainen. Tarkoitus ja tavoite siitä, että verot maksetaan kulutuksesta asiallisesti, on hyvä. Tässä etämyynnissä ja etäostamisessa on todellakin ollut ongelmia matkan varrella, ja niitä pitää nyt saada ymmärrettävämpään muotoon.

Mitä sitten tulee alkoholin käyttöön, kulutukseen, ongelmiin ja tämäntyyppisiin asioi-hin, alkoholipolitiikkaan ylipäätään, niin ne muutokset, mitä alkoholipolitiikassa tehdään, täytyy oman näkemykseni mukaan tehdä hyvin varovasti, koska jos mennään liian nopeil-la muutoksilla, niin se peruutusvaihe kyllä yleensä näissä asioissa puuttuu. Edustaja Heik-kinen puhui kieltolaista. Siinä oli ihan sama, että siinä mentiin toiseen äärelaitaan ja tulok-set eivät olleet todellakaan hyviä ja tavoitteet eivät toteutuneet.

Mitä tulee siihen, mitä kokonaiskulutus tällä hetkellä osoittaa, niin näyttää vahvasti sil-tä, että suomalaisten kulutuskäyttäytyminen on järkipäristynyt. Nuorilla on hyviä ajatuk-sia, he jopa menevät fiksummin kuin ikääntyvät ihmiset, joista tässäkin oli puhetta, että eläkeläiset tahtovat sitten sitä lisääntyntä vapaa-aikaa käyttää alkoholin kanssa. Nuoris-sa on paljon hyvin pidättyväistä käyttäytymistä ja jopa täysraittiuutta ilman sellaista maa-nista otetta siihen asiaan.

Markkinoille on tullut erinomaisia tuotteita, jotka ovat siis alkoholittomia, sekä viinei-hin että olutkategorioihin, eli ne lisäävät tarjontaa, ja se ei tarkoita sitä, että juhlan tuntua pitäisi latistaa Mehukattia tai Pommacia juomalla.

Verotuksesta vielä kanssa huomio: Tässä on sanottu, että tämä on tämmöistä ikuista ta-sapainottelua. Se koskee myös verotusta ylipäätään. Liian rajut verotuksen nostot voivat johtaa siihen, että tulee sitä niin sanottua tilastoimatonta tuontia, harmaatuontia, joka ei sit-ten hyödytä kansantaloutta. Päinvastoin, se on sitten siitä verotulosta pois.

Eli uskon, että alkoholipolitiikassa ollaan kokonaisuudessaan menossa oikeaan suun-taan. Eurooppalainen suunta ei kaikilta osin ole se, mitä meidänkään pitää tavoitella. Mo-nessa maassa kulutus on paljon kovempaa, vaikka se ei olekaan niin humalahakuista. Mut-ta oikeita ilmiöitä ja signaaleja tässä suomalaisessa politiikassa on nähtävissä. Varovaises-ti mennään eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonnäköverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2024 vp

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 5/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.46 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä arvonlisäverolain muuttamiseksi on kyse lainsäädännön saattamisesta Euroopan unionista tulevan direktiivin vaatimusten mukaiseksi. Tämä unionin arvonlisäverokantoja koskeva direktiivi edellyttää muutamia muutoksia.

Ensinnäkin kansalliseen lainsäädäntöön on luotava säännökset virtuaalitapahtumien verotuspaikasta. Jatkossa siis ostajan sijoittautumispaikka määrittää sen, missä jäsenmaassa verotus tapahtuu.

Toisekseen direktiivi edellyttää muutoksia kansallisen lainsäädännön sanoitukseen. Kulttuuri-, viihde-, urheilu- ja vastaavien tapahtumien ja palvelujen alennettua verokantaa koskevien säännösten sanamuotoa yhdenmukaistetaan direktiivin sanamuotoja vastaaviksi. Tämän tarkoituksena ei ole kaventaa kyseisiin tapahtumiin ja palveluihin sovellettavan alennetun verokannan soveltamisalaa. Tämä alennettu verokanta soveltuisi sekä fyysisiin tapahtumiin paikan päällä että suoratoistona lähetettäviin tapahtumiin.

Kolmanneksi direktiivi tuo mukanaan verotuksellisia muutoksia taide-, keräily- ja antiikkiesineiden voittomarginaaliverotusjärjestelmään ja alennettuihin verokantoihin. Järjestelmä ei soveltuisi alennetulla verokannalla hankittujen taide-esineiden jälleenmyyntiin. Muutoksen tavoitteena on parantaa kilpailuneutraalisuutta Euroopan unionissa.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitystä on kannatettu muutamien täsmennyksien kera. Samalla on tuotu esille tarve ohjelma- ja tapahtuma-alan kasvun vauhdittamiseen verotuksen avulla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

14.48 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä todellakin ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia, ja tämän tarkoituksena on panna täytäntöön EU:n arvonlisäverokantoja koskeva direktiivi. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin direktiivin edellyttämät, suoratoistona lähetettävien tai virtuaalisesti toteutettavien opetus-, tiede-, kulttuuri-, viihde- ja urheilutilaisuuksien, messujen ja näyttelyiden sekä muiden vastaavien tilaisuuksien verotuspaikkaa koskevat säännökset.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan saatavilla ei ole tietoa siitä, kuinka paljon Suomesta osallistutaan ulkomailla järjestettäviin reaaliaikaisiin suoratoistolähetyksiin ja toisaalta ulkomailta Suomessa järjestettäviin suoratoistolähetyksiin, ja tarkemman tiedon puuttuessa vaikutukset verotuottoihin arvioidaan vähäisiksi.

Arvoisa puhemies! Aivan viime viikkoina on ylipäättäänkin arvonlisäverotuksesta puhuttu aika runsaastikin ja siihen liittyen erityisesti siitä, mitä näin kokonaisuutena hallituksen politiikka arvonlisäveroa ja verotusta yleensäkin koskien tulee suomalaisille merkitsevän. Hallituksen linjahan näyttää siltä, että muun muassa juuri kulttuuripalveluiden hinnat ovat nousemassa, ja sitten tämä yleisen arvonlisäverotuksen korotus merkitsee sitä, että

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

tavallisten ihmisten arjen kustannukset monellakin tavalla tulevat kasvamaan. Kuten Suomen Yrittäjät totesi tästä hallituksen veropolitiikasta, moni yrittäjä joutuu laittamaan pillit pussiin näiden muutosten takia. Siksi on hyvin huolestuttavaa, mitä tämän hallituksen verolinja näin yleisesti ottaen tulee merkitsemään Suomen kansantaloudelle.

Keskustahan, arvoisa puhemies, ei toimisi hallituksen tavalla. Me emme nostaisi alempia arvonlisäverokantoja lainkaan ja yleisen arvonlisäveronkin pitäisimme pohjoismaisella tasolla. Täytyy myös muistaa, kun tuossa autoilusta äsken puhuttiin, että tämä arvonlisäveron korotushan, jonka hallitus aikoo tehdä, tulee nostamaan myös polttoaineen hintaa, ja samaan aikaan esimerkiksi työmatkavähennystä on jo heikennetty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että näistä erilaisista yhteisistä verokannoista pidetään huoli ja niitä valvotaan, ettei veronkiertoa pääse tapahtumaan. Mutta veikkaan tälle hallituksen esitykselle kohtalaisen huonoa menestystä, koska missä menee se raja siellä, että kun ruvetaan verolappuja kirjoittelemaan joillekin ihmisille vaikka virtuaalisen myyntitapahtuman tai joidenkin messujen takia, niin onko se sitten yksityistilaisuus vai onko se julkinen tilaisuus? Sen rajan vetäminen on käytännöllisesti katsoen mahdotonta. Jos sukulaisilleen pitää vaikka omistamansa kenkäfirman mainosillan ja tarjoaa kahvit leipomon baarissa sen jälkeen, niin kyllä minusta on aika vaikea kuvitella, että siitä verolappu kirjoitettaisiin, koska verotustahan koskee täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimus ehdottomasti. Se vero joko on tai sitä ei ole. Semmoista välimuotoa ei tunneta.

Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti sanon: Tämän päivän valtiovarainvaliokunnan kokouksessa käsiteltiin näitä Euroopan unionin tulevia niin sanottuja omia varoja — ja tämä varmaan tavallaan liittyy siihenkin, kun verotetaan yhteisesti eurooppalaisilta alueilta — ja siellä nousi esille tällainen yrityksiltä tulevaisuudessa perittävä liikevaihtoon perustuva vero. Eli se onkin yhteisövero, josta sitten edellisen eli ensimmäisen elvytyspaketin yhteydessä sovittiin.

Näissä asioissa pitää Suomen eduskunnan olla todella terävänä. Sieltä on tulossa nyt sellaisia veroehdotuksia Suomeen — en tarkoita tätä esitystä vaan yleensäkin — että niissä kannattaa olla tarkkana, koska näköjään noita veronottajia tässä maailmassa on yhä enemmän mutta veronmaksajista taitaa olla kapelo.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.52 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia jaoston väliaikaiselle puheenjohtajalle esittelystä.

Haluaisin kiinnittää tässä mietinnössä huomiota yhteen lauseeseen, jonka jaostossa ja valiokunnassa olemme tähän kirjanneet. Eli toteamme: ”Lisäksi on nostettu esille yleisempi tarve vauhdittaa ohjelma- ja tapahtuma-alan kasvua verotuksen keinoin, kuten esimerkiksi nostamalla kulttuuri- ja liikuntaetujen tasoa.” Mielestäni tässä on erittäin hyvä pointtaus, ja on tärkeää, että valiokunta otti tämän omassa mietinnössään esiin.

Mehän olemme tässä salissa aiemminkin keskustelleet tämäntyppisistä asioista, ja minä kyllä kannatan sitä ajatusta, että lähtisimme pohtimaan myös esimerkiksi kulttuuri- ja liikuntaedun parantamisen merkitystä kokonaisvaltaisesti. Nimittäin ainahan tulisi tukea

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

liikkumista, kulttuuria. Ja tällä esityksellä, jos tällaiseen mentäisiin, voisi olla myöskin hyviä työllistäviä vaikutuksia.

Minulla on tässä kädessäni arvioita siitä, että mikäli liikunta- ja kulttuuriedun vuotuista maksimimäärää nostettaisiin nykyisestä 400 eurosta 600 euroon, talouden tulot vähenisivät 33 miljoonaa euroa, joka olisi siis välitön vaikutus, koska yritysveron tuotto vähenisi, mutta — huom. — työllisyys kuitenkin paranisi kerrannaisvaikutuksineen 1 640 henkilötyövuodella. Eli kaiken kaikkiaan julkinen talous hyötyisi tämänkaltaisesta edun nostosta 23 miljoonaa euroa.

Eli tässä on tyypillinen esimerkki siitä, kuinka tietyillä panostuksilla voimmekin saada taloudessa kasvua ja työllisyyttä aikaan. Siksi kehottaisin eduskuntaa ja myös hallitusta miettimään tämänkaltaisia toimia, joilla parannettaisiin työllisyyttä ja työhyvinvointia, ihmisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Se olisi hyvin tärkeää.

Kuten täällä edustaja Aittakumpu aikaisemmin mainitsi, nythän mennään hieman väärään suuntaan, kun hallitus on päättänyt nostaa kulttuuri- ja liikuntapalveluiden arvonlisäveroa. Kyllä siellä ollaan kovin huolissaan näistä kehityssuunnista. Siksiäpä halusin pointata tämän tärkeän asian, minkä valiokunta on tähän mietintöönsä kirjannut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

14.54 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Tässä on syytä kommentoida muutamaa edellistä puheenvuoroa.

Tässä keskustelussa edustaja Aittakumpu nosti esiin työmatkavähennyksen. On totta, että hallitus sääti sen tasoa tuossa vuodenvaihteessa. Tässä kuitenkin piilee semmoinen yksityiskohta, joka on ainakin minua häirinnyt aina verotuspolitiikassa, ja se on se, että tässäkin talossa paljon käytetään väliaikaisia verotuksen muotoja. Autovero lieenee varmaan se surullisenguuluisin näistä kaikista, mutta onpa sitä kotitalousvähennyksen tasoakin tai työmatkavähennyksen tasoa vaikkapa pandemiaan vedoten väliaikaisesti korotettu. Ja väliaikaisuus kai määritelmällisesti tarkoittaa sitä, että sitä tullaan sitten jonkun ajanjakson jälkeen myös laskemaan takaisin sille normaalille tasolle. Tämä keskustelussa tietysti hämentää kansalaisia: onko nyt leikattu tai vähennetty jostain kohtaa, vai onko ikään kuin palattu takaisin jollekin normaalille uralle? Sen takia näitä väliaikaisia menetelmiä pitäisi käyttää hyvin harkiten. Ja onpa sellainenkin sanonta jäänyt joskus mieleen, että elämässä mikään ei ole niin pysyvää kuin väliaikainen vero, ja siinä on ainakin osatotuus autoverotuksen osalta.

No, tässä edustaja Viitanen nosti todella tämän liikunta- ja kulttuuriedun tason tähän keskusteluun. Tässä keskustelussahan on parikin piirrettä olemassa. On ensinnäkin liikunta- ja kulttuuriedun käyttöala, se, mihin sitä etua voi hyödyntää, mutta sitten on tietysti myös sen taso. On totta, että liikunta- ja kulttuuriedun tasoa ei ole kai tarkastettu — nyt ollaan muistinvaraisissa lukemissa — noin 15 vuoteen. Toistakymmentä vuotta sitten on edellisen kerran tarkastettu sen tasoa, ja siinä mielessä painetta kokonaistason korotukseen olisi — onko se sitten 400 eurosta 600 euroon vai onko se liian suuri loikka kerralla tehtäväksi? Meillä julkisen talouden liikkumavara on tällä hetkellä täysin olematon, joten jonkinlaista malttia kuitenkin odottaisin siinäkin.

Mutta kyllä suomalaisia tulee kannustaa liikunta- ja kulttuuripalveluitten käyttämiseen. Yksi erikoisuus liittyy tähän käyttöalaan. Meillähän hallitusohjelmassa on jopa kolme mainintaa tästä liikuntaedun käyttöalasta. Yksittäinen epäkohta, mistä täälläkin salissa ollaan

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

oltu kaikista eduskuntapuolueista huolissaan, on ollut se, että liikuntaedussa ei ole ollut mahdollista käyttää etua kalastus- ja metsästyspalveluihin, eräpalveluihin laajemminkaan, vaikka kaikki meistä tunnustavat sen, että näillä on olemassa kiistattomia, myös kansanterveydellisiä, hyötyjä.

Toivotaan, että näistä hallitusohjelman kolmesta kirjauksesta sitten jokin lähtee edistämään myös tätä näkökulmaa keskustelussa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.57 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Käytin nyt tilaisuutta hyväkseni, kun täällä muisteltiin, koska on mahdettu tähän etuun tehdä viimeksi muutoksia. Minulla on täällä hyvät muistiinpanot, ja täällä liikunta- ja kulttuuriedun enimmäismäärää ei ole korotettu sitten vuoden 2009. Samaan aikaan liikuntapalveluiden hinnat ovat nousseet 23 prosenttia ja kulttuuripalveluiden hinnat 44 prosenttia. Eli tämä vähän kertoo siitä, että kyllä olisi eräänlaista tilaa nyt sitten puuttua tähän. Ja kyllä minä haluaisin lähettää hallituspuolueille terveiset, että kun kuitenkin etsitään sitä työllisyyttä, niin nimenomaan tässä laskelmassahan lähdetään siitä, että kun työllisyys paranisi, niin kokonaistaloudellisesti yhteiskunta hyötyisi sen 23 miljoonaa. Ja nyt kun etsitään kasvua kaikkialta, etsitään työpaikkoja, niin tähän kannattaisi ehdottomasti tarttua.

Kyllä suomalainen liikunta- ja kulttuurielämä ovat tämän maan suola, ja on hyvin tärkeää, että tuemme kaikin tavoin sitä, että kansalaisilla on oikeus liikkua ja myös harrastaa kulttuuria. Ja erittäin suuresti, puhemies, tänä päivänä kannan huolta [Puhemies koputtaa] tulevaisuudesta juurikin siksi, koska näitä leikkauksia nyt on tiedossa. [Puhemies koputtaa] Sen vuoksi kehottaisin tarttumaan tällaisiin positiivisiin mahdollisuuksiin, mitä pienellä satsauksella olisi olemassa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 32/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 4/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.59 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on toteuttaa hallituksen hallitusohjelman kirjaus Kansaneläkelaitoksesta annetun lain, niin sanotun Kela-lain,

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

muuttamisesta. Hallitusohjelman mukaan muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia Kelan hallinnon ja johtamisen osalta. Siinä muutokset perustuvat viime hallituskauden parlamentaarisen työryhmän ehdotuksiin. Lisäksi Kansaneläkelaitoksen palveluita voidaan jatkossa antaa myös yhteiskunnan muiden toimijoiden käyttöön turvallisuuden ja huoltovarmuuden parantamiseksi. Tavoitteena on mahdollistaa Kansaneläkelaitoksen palvelujen tarjoaminen muiden toimijoiden käyttöön turvallisuuden ja huoltovarmuuden parantamiseksi muun muassa uuden virka-apusäännöksen luomalla mahdollisuudella. Tämä on osa Kela-lain uudistamista ja sen niin kutsuttu ensimmäinen vaihe.

Arvoisa puhemies! Kela-lain muutokset ovat tässä hallituksen esityksessä luonteeltaan teknisiä ja nopeammin säädettäviä säännöksiä, jotta lakia saadaan päivitettyä. Säännösten taustalla on viime hallituskauden parlamentaarinen työ, jossa nämä asiat olivat yksimielisesti päätettyjä. Valmistelutyön yhteydessä on kuitenkin nostettu esille Kelan tiedonsaanti- ja käsittelyoikeuksia sekä niihin liittyviä toiveita, jotka vastaavat yhteiskunnan muuttuneisiin tarpeisiin ja toteuttavat hallitusohjelman kirjauksia. Ne kuitenkin puuttuivat tästä esityksestä. Kansaneläkelaitoksen valtuutetut pitävät tärkeänä, että näitä koskevia esityksiä annettaisiin vielä tämän vuoden aikana eduskunnalle. Nämä on alun perin tarkoitus käsitellä lain niin sanotussa toisessa vaiheessa.

Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön asettama parlamentaarinen työryhmä käsiteli Kansaneläkelaitoksen valvontaa ja tarkastusta pyytämänsä asiantuntijaselvityksen pohjalta. Selvityksen mukaan Kansaneläkelaitokseen kohdistuu määrällisesti riittävästi valvontaa ja tarkastusta. Olennaiseksi puutteeksi nähtiin Kansaneläkelaitoksen tarkastuksessa sen tuloksellisuuteen kohdistuva riippumaton ulkoinen tarkastus, jota ei hoida tällä hetkellä kukaan.

Asiantuntijaselvityksessä suositeltiin Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeuden ulottamista Kansaneläkelaitokseen. Selvityksen mukaan VTV:n tuloksellisuus- ja tarkoituksenmukaisuustarkastus ja raportointi täydentäisi sekä parantaisi eri toimijoiden tiedonsaantia, tukisi eduskunnan budjettivaltaa sekä edistäisi toimintatapojen ja lainsäädännön kehittämistä. Tätä näkemystä kannattivat myös Kansaneläkelaitoksen valtuutetut.

Arvoisa puhemies! Eduskuntaryhmät ovat päässeet lausumaan asiasta, vaikka aikataulu oli tiukka alkuvuodesta, eikä siellä noussut erityisiä kysymyksiä säännösten sisällöstä. Keskustelua käytiin hieman asian sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyn aikana liittyen kansanedustajista koostuvien Kansaneläkelaitoksen maallikkotilintarkastajien tarkastuksesta luopumiseen, eli Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen nimeämien niin sanottujen kansanedustajatilintarkastajien roolista sekä heidän toimikaudestaan. Tilintarkastuksessa on havaittu päällekkäisyyttä, ja jatkossa tilintarkastuksen suorittaisivat valtuutettujen valitsemat ammattitilintarkastajat.

Esityksen muutokset tulisivat voimaan ensimmäiseltä tilikaudelta lain voimaansaattamisen jälkeen. Tilintarkastusta tukee valtiontalouden tarkastusviranomaisen valvonta tarkoituksenmukaisuuden ja tuloksellisuuden valvonnan ohella. Tälläkin hetkellä tätä valvontaa tehdään jo hyvässä yhteistyössä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.03 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme tätä niin sanottua Kela-lakia. Ja kuten tässä Kelan valtuutettujen puheenjohtaja, edustaja Nieminenkin tässä kuvasi hyvin tämän lain sisältöä, niin tähän perustuu pitkälti viime kauden parlamentaa-

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

risen työn lopputulokseen tämän Kela-lain uudistamiseksi ja ehkä ajantasaistamiseksi tähän aikaan.

Ehkä muutamia huomioita:

Haluan vielä todeta, että meidän mietintö on yksimielinen. Mutta ehkä hieman taustoja vielä: Eli nämä pykälät, jotka koskevat Kelan hallituksen toimintaa ja pääjohtajan valintaa ja muuta, ovat täysin parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaan. Mutta sitten tässä on pientä ongelmaa parlamentaarisen ryhmän näkökulmasta koskien näitä Kelan valtuutettujen valitsemia maallikkotilintarkastajia. Vielä totean sen, kuten tässä sanoin, että tämä on yksimielinen ja tähän ei sisälly mitään vastalauseita. Mutta halusin tämän asian kuitenkin tuoda esille, että mielestäni maallikkotilintarkastajat, kansanedustajatilintarkastajat, ovat olleet hyvä rooli Kelan toiminnassa, ja nyt tällä päätöksellä heidän toimintansa lakkaa. Se parlamentaarisen työryhmän lopputulema, joka perustui näihin asiantuntija-arvioihin — puhun nyt siitä näkökulmasta, että olin tämän työryhmän puheenjohtaja — perustui pitkälti siihen, että kun tätä VTV:n tarkastusta sinne toimintaan eli tätä mainittua tuloksellisuustarkastusta vahvistetaan lainsäädännöllä, niin silloin voidaan luopua näistä kansanedustaja- eli maallikkotilintarkastajista. Nyt tässä esityksessä, ymmärrän sen, on otettu vain tietty osa sitä esitystä eli poistetaan maallikkotilintarkastajat mutta ei uloteta sitä tuloksellisuustarkastuksen laajentamista tähän esitykseen.

Eli olisin ollut vielä tyytyväisempi, jos tähän esitykseen olisi sitten sisällytetty Kelan tuloksellisuustarkastusta vahvistavia elementtejä. Nyt kuitenkin päädyttiin siihen, että tätä tuloksellisuustarkastusta ei laajenneta eikä sitä tuoda vaan käytännössä vain osin tätä päällekkäistäkin toimintaa puretaan. Tämä oli tietysti semmoinen asia, joka ei täysin sen parlamentaarisen työryhmän mukainen ollut. Mutta kuten täälläkin on todettu, hallitus on aikonut tuoda näitä esityksiä myöhemmin, joilla sitten mennään kohti sitä parlamentaarista yhteisymmärrystä. Koska kyse on kuitenkin eduskunnan alaisesta Kansaneläkelaitoksesta, niin siinä pidän erittäin tärkeänä, että näitä viedään ja valmistellaan ja tuodaan myös parlamentaarisen yhteistyön hengessä.

Eli nyt käytännössä — varmaan osaa kiinnostaa — ne, jotka nyt aloittavat kesällä, ovat ensi kevääseen asti, ja sitten maallikkotilintarkastajien toiminta loppuu. Ehkä tällaisen halusin vielä kirjoihin ja kansiin todeta, että tällainen pieni muutoseikka tässä oli.

No sitten kannustaisin — ja Kelan valtuutetut ja valiokunta on kannustanut ja kirittänyt hallitusta — edelleen tuomaan näitä Kelaa koskevia lainsäädäntömuutoksia. Kuten tässä edustaja Nieminen mainitsi, niin nimenomaan tähän tiedonsaantioikeuteen liittyvät kysymykset ovat Kelalle tärkeitä. Ne konkretisoituvat ihan tällöisten sähköisten järjestelmien automatisaatioissa. Päätöksentekojärjestelmän luotettavan ja sujuvoittavan työn kannalta on keskeistä, että myös lainsäädäntö on sen mukainen, että se sujuvoittaa mutta taas toisaalta puoltaa ihmisten perusoikeusnäkökulmia. Tämän lainsäädännön eteenpäin vieminen auttaa myös Kelaa, koska, kuten tiedetään, tässäkin hallitus tuo aika isot säästötavoitteet julkisen hallinnon eri sektoreille, myös Kelalle. Tästäkin näkökulmasta Kelalle pitää tarjota näitä työkaluja, joilla he voivat sitten toimintaa sujuvoittaa ja tehostaa niin, että he pystyvät tämän säästötavoitteen toteuttamaan.

Mutta, arvoisa herra puhemies, tällaisia ajatuksia tästä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

15.08 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Nurmiselle tuosta puheenvuorosta ja kiitos myös työstä, jota teitte tuon parlamentaarisen työryhmän puheenjohtajana. Työryhmässä käytiin vilkasta keskustelua hyvin eri näkökulmista, ja on juuri näin, että kun Kela on eduskunnan alainen laitos, niin nämä Kelaa koskevat lainsäädäntömuutokset on tärkeää valmistella yhdessä parlamentaarisesti yli hallitus—oppositio-rajojen.

Nyt tosiaan sosiaali- ja terveysvaliokunta tässä toteaa, että hallituksen esitykseen on sisällytetty tämän työryhmän loppuraportin linjauksista teknisluontoisimmat. On toivottavaa, että nyt tosiaan hallitus osaltaan tarttuu toimeen reippaasti ja tämän valiokunnan kannanoton mukaisesti pyrkii tuomaan nämä muut parlamentaarisen työryhmän ehdottamat lainsäädäntömuutokset viipymättä ja niin, että myöskin ne saadaan tänne eduskuntaan käsiteltäviksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

15.10 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Lyhyt puheenvuoro mutta kuitenkin: Kun olin viime kauden Kelan tilintarkastajana eli tämän vuoden kevääseen asti, niin olen kyllä pitänyt mahdollittoman hyvänä sitä tietomäärää, mitä sieltä Kelasta on saanut. On pystynyt tuolla eri tapahtumissa vastaamaan kansalaisille moniin heitä koskeviin asioihin, koska Kelan kautta menee kuitenkin ihmisille noin 17—18 miljardia rahaa vuodessa moniin taroituksiin.

Toisaalta ihmettelen kyllä hieman sitä, että kun yleensä täällä eduskunnassa jotakin päätetään... Meillä on kuitenkin nyt jo nämä uudet edustajatilintarkastajat valittu, niin on aika ikävä tilanne heille, että kun heidät on valittu, niin hetken kuluttua sanotaan, että no, ei teitä nyt sitten valittukaan. Olisin pitänyt paljon järkevämpänä, että tämä muutos olisi tehty sitten vasta vuoden 28. keuhäällä, eliikkä olisi menty vielä tämä kausi ihan niin kuin aina ennenkin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista, olkaa hyvä.

15.11 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys parlamentaarisesti sovitusta ratkaisusta koskien Kansaneläkelaitoksen lainsäädännön kehittämistä, ja sitä kautta sillä on vaikutuksia Kansaneläkelaitoksen toimintaan.

Itse pidän hirvittävän tärkeänä, että tästä parlamentaarisesta sopimuksesta pidetään kiinni ja käytännössä olisi lähtökohtana, että nämä kaikki uudistuksen osat — eli koko tuo poliittinen ratkaisu, joka aikoinaan tehtiin — tuotaisiin sellaisenaan tänne käsittelyyn. Nyt tässä on vain osa näistä esityksistä, ja jatkosta ei ole tietoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

15.11 Mira Nieminen ps: Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Ja kiitos, edustaja Nurminen, hyvästä yhteistyöstä: tämän asian käsittelyn ja Kela-lain etenemisen suhteen on ollut sieltä parlamentaarisesta ryhmästä ihan todella hyvää tietoa, mitä olet jakanut Kelan valtuutetuille ja tietysti minulle, uudelle puheenjohtajalle tässä roolissa.

Minä olen ministeriön kanssa ollut tekemisissä, ja kyllä tarkoitus on, että nämä tiedon-saanti- ja valvontaoikeudet sieltä tulevat ja yritetään niitä kiirehtiä vielä todellakin syksyl-

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

le, jotta saadaan tätä joudutettua. Näistäkään meillä ei isompia erimielisyyksiä ole, mutta kuitenkin ne vaativat jonkun verran perehtymistä ja asiantuntijuutta, että myös ne saadaan sitten menemään yhtä sujuvasti läpi kuin tämä ensimmäinen vaihe.

Mitä tulee näihin maallikkotilintarkastajiin, niin tämä nyt tietysti on, voin sanoa, harmillinen tilanne, että kesken kauden heidän toimikauttansa nyt lyhennetään. Mutta tässä on nyt kuitenkin vielä niin sanotusti tämmöinen vuoden jatkumo ja sopeutumisaika siihen lakiin. Ja tämä parlamentaarinen työ: on kuitenkin ollut jo viime hallituskaudelta tiedossa, mihin näitä säännöksiä ollaan viemässä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.13 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Halusin vielä kommentoida, koska edustaja Veijo Niemi piti mielestäni ihan hyvän ja perustellun puheenvuoron liittyen tähän tehtävään ja myös sen tehtävän arvostamiseen. Kyllä itse näen, että se tehtävä on ollut myös tärkeä osa, kun me halutaan huolehtia tästä tilintarkastuksen valvonnasta.

Edelleen palaan vielä siihen näkökulmaan, että parlamentaarisen työryhmän hengen ja myös meidän ryhmämme näkemyksen mukaan olisi voinut pidentää sitä kautta siihen asti, kunnes nämä VTV:n tarkastusoikeudet tulevat. Mutta tähän ei löydetty yhteistä ratkaisua, joten olemme sitten valmiit tukemaan tätä hallituksen esitystä, vaikka tässä nyt viedään pala kerrallaan tätä uudistusta eteenpäin. Edelleen toivomme, että jatkossa tätä kokonaisuutta ja myös näitä muita esityksiä, jotka eivät ole poliittisesti erimielisiä, tuodaan tänne eduskunnan käsittelyyn. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 39/2024 vp sisältyvien 1.—17. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 35 ja 36 §:n sekä Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 19/2024 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n sekä lastensuojelulain 27 ja 41 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 16/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 3/2024 vp

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.15 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettua lakia ja lastensuojelulakia.

Esityksen tavoitteena on parantaa tiedonsiirtoa eri sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa. Tavoitteena on päivittää asiakastietolain siirtymäsäännökset siten, että ne ovat palvelunantajien ja Kelan toteutettavissa huomioon ottaen erityisesti hyvinvointialueiden aloittamisesta aiheutuvat tarpeet uusien tietojärjestelmien hankintoihin. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa terveydenhuollossa toimiville sosiaalityöntekijöille tiedonsaantioikeus Kelan etuustietoihin, jotka ovat terveydenhuollossa toimiville sosiaalityöntekijöille välttämättömiä potilaan terveydentilaan liittyviä sosiaaliturvaetuuksia koskevan neuvonnan ja ohjauksen varmistamiseksi osana terveystalouden järjestämistä ja toteuttamista. Esityksessä myös selkiytetään välttämättömien potilastietojen luovuttamista potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi, kun kyse on läheteen tekemisestä tai hoitopöytäkirjan lähettämisestä taikka tilanteesta, jossa useampi palveluntarjoaja osallistuu potilaan hoitoon esimerkiksi lääkärinastamalla.

Nykyisessä mallissa tiedonsiirtoon ja hallintoon liittyy esimerkiksi seuraavanlaista problematiikkaa: Hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän terveydenhuollossa ja valtion oikeuspsykiatrisissa sairaaloissa työskentelee sosiaalityöntekijöitä, joiden tehtävät ovat osa terveydenhuollon kokonaisuutta. Näissä tehtävissä ei ole kyse sosiaalihuoltolain mukaisesta sosiaalihuollon tehtävästä, eikä sosiaalityöntekijällä siten ole asiakastietolain mukaisia sosiaaliviranomaisen tiedonsaantioikeuksia. Terveydenhuollossa toimivilla sosiaalityöntekijöillä on ollut hyvinvointialueiden aloittamiseen eli vuoden 2022 saakka käyttöoikeus Kelan ylläpitämään etuustietopalveluun. Kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa, siirtyivät Kelan etuustietopalvelun käyttöön oikeuttavat tehtävät hyvinvointialueille. Edellä mainittu sosiaalihuollon asiakaslain mukainen tiedonsaantioikeus koskee vain sosiaalihuollon toimintaa. Lainsäädännössä ei ole tiedonsaantioikeutta, kun kyse on pelkästään terveydenhuollon järjestämisvastuullisesta palvelunantajasta. Jotta tieto olisi kaikkien tarvittavien viranomaisten saatavilla, on nykyistä käytäntöä muutettava. Tässä yhteydessä haluan nostaa esiin myös opiskeluhoollon tiedonsiirron haasteet, jotka tulee ottaa tarkasteluun kuntien ja hyvinvointialueiden koulujen kesken.

Arvoisa puhemies! Esityksessä esitetään Kanta-palveluihin liittymisvelvoitteen siirtymäaika siirrettäväksi puolelatoista vuodelle siten, että uusi siirtymäaika olisi 1.3.2026. Hallitusohjelman mukaisesti asiakastietolain kustannuksia ja tarvetta lain voimaantulon siirtämiseen tai porrastamiseen tulee arvioida siten, ettei hyvinvointialueille aiheudu toimenpanosta kohtuuttomia kustannuksia.

Liittymisvelvoitteiden yhteydessä tulee aloittaa kaikkien muiden paitsi perheoikeudellisten palvelujen palvelutehtävän asiakasasiakirjojen tallentaminen. Sääntelyä on tarpeen tämentää siten, ettei potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi välttämättömien poti-

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

lastietojen luovuttaminen potilaan kanssa sovitulle palvelunantajalle edellyttä luovutuslupaa tai erillistä suostumusta. Lain 72 §:n mukaista velvoitetta tallentaa asiakastietojen luovutuksia koskevat tahdonilmaukset tahdonilmaisupalveluun on tarpeen täsmentää siten, että tallennusvelvoite koskee informointien, luovutuslupien ja kieltojen lisäksi vain valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja koskevia suostumuksia.

Käsillä olevalla esityksellä on sekä taloudellisia että yhteiskunnallisia vaikutuksia. Esityksen taloudelliset vaikutukset liittyvät siihen, että esityksellä pyritään välttämään palvelunantajille koituvia ylimääräisiä kustannuksia lykkäämällä Kanta-palveluihin liittyviä siirtymäaikoja siten, että palvelunantajat ehtivät toteuttaa meneillään olevat tietojärjestelmähankintansa ja toteuttaa lain velvoitteet vasta kyseisiin uusiin tietojärjestelmiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista, olkaa hyvä.

15.20 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on erittäin tärkeä esitys koskien asiakastietoja ja niiden tallentamista. Ensinnäkin on todettava, että ehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja koskevia siirtymäaikoja. Lisäksi terveydenhuollon palvelunantajille ehdotetaan oikeutta luovuttaa potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi välttämättömät tiedot potilaan kanssa sovitulle terveydenhuollon palvelunantajalle, jotta tieto liikkuisi paremmin. Terveydenhuollossa toimiville sosiaalihuollon ammattihenkilöille ehdotetaan tiedonsaantioikeutta Kansaneläkelaitoksen etuustietoihin. Lakiin tehtäisiin hallituksen esityksen mukaan myöskin eräitä tekniluonteisia kirjauksia.

Valiokunta on pitänyt näitä muutoksia tarpeellisina ja lähtökohtaisesti kannatettavina. Valiokunnassa puolsimme näiden muutosten tekoa mutta teimme myös eräitä muutoksia itse.

Kaikki kiertyy, arvoisa puhemies, sen ympärille, minkälaisessa määräajassa on kohtuullista vaatia asiakastietojen tallentamista, ja tältä osin siirtymäaikoja pohdittiin tarkkaan. Esityksen ensimmäisessä lakiehdotuksessa ehdotetaan valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluita koskeviin siirtymäsäännöksiin useita muutoksia. Valiokunta pitää sekä toiminnallisista että taloudellisista näkökulmista käsin hyvin perusteltuna, että hyvinvointialueilta ei edellytetä esimerkiksi Kanta-palveluun liittyvien uusien ominaisuuksien toteutusta käytöstä poistuviin tietojärjestelmiin. Valiokunta pitää sen sijaan erittäin perusteltuna sitä, että näitä ehdotettuja siirtymäaikoja pidennettäisiin. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on tietenkin siirtymäaikojen pidentämisestä huolimatta nostettu esiin myöskin huolta siitä, että esityksen mukaiset siirtymäajat ovat edelleen osin liian tiukkoja ja tulevat pidentämisestä huolimatta aiheuttamaan hyvinvointialueille merkittäviä haasteita ja kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on todennut näistäkin, että huomioon ottaen tietojärjestelmämuutosten vaatimien siirtymäaikojen tarve niiden siirtymäaikojen on oltava realistisia, jotta varmistetaan tietoturvallinen tietojen käsittely sekä siihen liittyvien palveluiden sujuva toteutus. Tärkeätä tässä kaikessa on se, kuten perustuslakivaliokunta on todennut, että ei syntyisi sääntelemättömiä tilanteita ja myöskin näitä tietoja käsiteltäisiin yhdenmukaisesti. Siksi olemmekin tehneet tänne vielä yhden siirtymäsääntökorjauksen, joka liittyy siihen, että sosiaalihuollon palvelunantajan on liityttävä valtakunnalliseen asiakastietovarantoon viimeistään 1.9., ja näin sitten saadaan lisää aikaa tähän. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.23 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja Kiuru jo hyvin referoikin valiokunnan ajatukset ja mietinnön sisällön. Sinällään tämä hallituksen esitys sai hyvin laajaa kannatusta valiokunnan kuulemilta asiantuntijoilta. Tämä esitys on yksimielinen ja helpottaa hyvinvointialueitten tilannetta ja selkiyttää näitten asiakastietojen käsittelyä. Ehkä ne huomiot tähän hallituksen esitykseen, mitä valiokunta painotti ja mihin teki muutoksiakin, sisältyivät nimenomaan tähän riittävään siirtymäaikaan. Ja nyt tämän kuulemisen perusteella nämä määritellyt pidemmät siirtymäajat ovat senkaltaisia, että alueet pystyvät toteuttamaan tämän toiminnan niin turvallisesti kuin taloudellisesti järkevällä tavalla. Silti tätä uudistusta on edelleen seurattava ja on pidettävä huoli näistä taloudellisista edellytyksistä alueille myös näitten käyttöönnotossa ja edelleen jatkoselvittelyssä. Mutta tällaisenaan esitys oli ihan yksimielinen.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 16/2024 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2023

Kertomus K 7/2024 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 4/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 4/2024 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.25 **Veijo Niemi ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! ”Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2023:

Eduskunnan tilintarkastajien eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta, kirjanpidosta ja hallinnosta vuodelta 2023 antaman tilintarkastuskertomuksen johdosta tarkastusvaliokunta toteaa, että tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että tilintarkastuksella hankitaan kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyyttä ja siitä, onko eduskunnan hallintojohtaja syylistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus eduskuntaa kohtaan, taikka rikkonut Valtiokonttorin määräyksiä, talousarvioasetusta tai eduskunnan tilisääntöä. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty kansliatoimikunnan ja eduskunnan kanslian toiminnan lainmukaisuutta.

Pöytäkirja PTK 48/2024 vp

Joka toinen vuosi eduskunnan kansliassa tehtävä VMBaro-työtyytyväisyyskysely toteutettiin keväällä 2023. Kyselyn kokonaisvastausprosentti oli 84. Kyselyn tulosten mukaan työtyytyväisyys eduskunnan kansliassa on pysynyt hyvällä tasolla. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että kyselyssä tuli ilmi huomattavan paljon epäasiallista käytöstä ja häirintää koskevia tapauksia. Epäasialliseen käytökseen ja häirintään puuttumiseksi on eduskunnan kansliassa käynnistynyt vuonna 2024 hyvää työkäytöstä edistävä Seis-kampanja. Kampanjan yhteydessä on muun muassa uudistettu asiaan liittyvä ohjeistus ja otettu käyttöön sähköinen ilmoituskanava sekä järjestetty työpajoja kanslian henkilökunnalle. Epäasiallisen kohtelun ja häirinnän estäminen sekä hyvän työkäytön edistäminen ovat työhyvinvoinnin kehittämistavoitteina eduskunnan kansliassa vuosina 2024–2025. Valiokunta pitää erittäin hyvänä, että kansliassa on ryhdytty edellä mainittuihin toimenpiteisiin epäasiallisen kohtelun ja häirinnän estämiseksi, ja painottaa, että toimenpiteiden vaikuttavuutta tulee myös seurata.

Valiokunta toteaa, että eduskunnan tilintarkastajien lausunnon mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus antavat eduskunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot eduskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Tarkastusvaliokunnan päätösehdotus: Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 7/2024 vp johdosta.

Valiokunnan kannanottoehdotus: Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.” — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 7/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 15.5.2024 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari